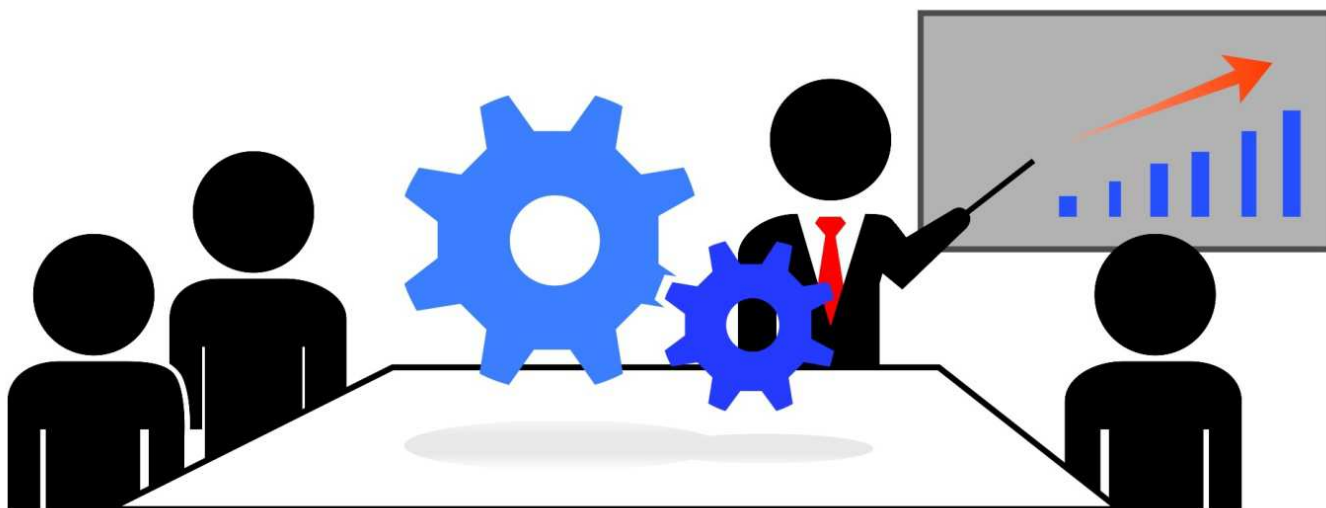

*Wojewódzki Urząd Pracy
w Białymstoku*

**Analiza skuteczności oddziaływania
na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego
dorosłych**

w latach 2012-2014

2015

Spis treści

Wstęp	2
Szkolenia.....	4
Staż i przygotowanie zawodowe dorosłych	8
Efektywność kosztowa programów rynku pracy.....	12

Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest analiza efektywności oddziaływania na rynek pracy szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych oraz staży, co zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 13 lit. d) ustawy z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015 poz. 149) należy do zadań samorządu województwa. Badanie efektywności przeprowadzono wg stanu na 30.03.2015 r.

Zaprezentowana analiza oraz zestawienia powstały na podstawie sprawozdań Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej składających się z danych pochodzących z powiatowych urzędów pracy w woj. podlaskim. W opracowaniu wykorzystano dane za lata 2012 – 2014. Pochodzą one ze Sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01 zał. 4 „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” oraz zał. 6 „Aktywne programy rynku pracy”, a także ze Sprawozdania o przychodach i wydatkach z Funduszu Pracy MPiPS-02 Dział 3 „Wydatki Funduszu Pracy”.

W analizie skupiono się na zbadaniu efektywności zatrudnieniowej oraz kosztowej wybranych form wsparcia związanych z podnoszeniem kwalifikacji i zdobywaniem umiejętności praktycznych przez osoby bezrobotne i poszukujące pracy. **Badanie efektywności zatrudnieniowej** pozwala sprawdzić, na ile skuteczne jest zastosowanie poszczególnych form aktywizacji w doprowadzeniu do uzyskania zatrudnienia przez osoby pozostające bez pracy. Bada się, jaki procent osób podjął pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy od dnia zakończenia uczestnictwa w danej formie wsparcia. Przyjmuje się, że osoba podjęła zatrudnienie, jeżeli w okresie 3 miesięcy od zakończenia udziału w programie nie zarejestrowała się ponownie w urzędzie pracy. **Efektywność kosztowa** zaś pozwala na ocenę skuteczności danej formy aktywizacji w ujęciu ekonomicznym. Pod wyrażonym kwotowo pojęciem efektywności kosztowej (tj. kosztu ponownego zatrudnienia) należy rozumieć stosunek sumy kosztów wydatkowanych na daną aktywną formę do liczby osób, które w trakcie trwania lub po zakończeniu aktywnej formy uzyskały zatrudnienie.

W 2014 roku powiatowe urzędy pracy woj. podlaskiego zaktywizowały poprzez szkolenia, staże i przygotowanie zawodowe dorosłych 10165 osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zdecydowanie największy udział miały staże u pracodawcy (80,3%), szkolenia objęły prawie co piątą zarejestrowaną osobę (19,6%), natomiast udział przygotowania zawodowego dorosłych był marginalny (0,1%). W 2014 r. nakłady finansowe z Funduszu Pracy wydatkowane przez powiatowe urzędy pracy w woj. podlaskim na omawiane formy aktywizacji zawodowej wyniosły 51,9 mln zł.

*Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014*

Tabela 1. Zmiany w poziomie aktywizacji związanej z podnoszeniem kwalifikacji i efektywności zatrudnieniowej bezrobotnych i poszukujących pracy w woj. podlaskim w latach 2012-2014.

Rodzaj programu	2012			2013			2014		
	Liczba uczestników ogółem, w tym:	bez kwalifikacji zawodowych	bez doświadczenia zawodowego	Liczba uczestników ogółem, w tym:	bez kwalifikacji zawodowych	bez doświadczenia zawodowego	Liczba uczestników ogółem, w tym:	bez kwalifikacji zawodowych	bez doświadczenia zawodowego
Szkolenie									
• Liczba osób, które rozpoczęły udział	2069	298	697	2109	348	672	1997	338	719
• Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo	1980	268	683	2120	424	740	1966	334	709
• liczba uczestników, którzy podjęli pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia	876	95	277	869	159	283	1109	166	401
<i>Efektywność zatrudnieniowa liczona jako procent zatrudnionych do kończących</i>	<i>44,2</i>	<i>35,4</i>	<i>40,6</i>	<i>41,0</i>	<i>37,5</i>	<i>38,2</i>	<i>56,4</i>	<i>49,7</i>	<i>56,6</i>
Staż u pracodawcy									
• Liczba osób, które rozpoczęły udział	6304	1320	3516	6916	1946	3629	8162	2661	4434
• Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo	4658	978	2508	7631	2031	3970	7012	2216	3867
• liczba uczestników, którzy podjęli pracę w trakcie lub po ukończeniu stażu	3123	605	1732	5358	1368	2879	5616	1693	3101
<i>Efektywność zatrudnieniowa liczona jako procent zatrudnionych do kończących</i>	<i>67,0</i>	<i>61,9</i>	<i>69,1</i>	<i>70,2</i>	<i>67,4</i>	<i>72,5</i>	<i>80,1</i>	<i>76,4</i>	<i>80,2</i>
Przygotowanie zawodowe dorosłych									
• Liczba osób, które rozpoczęły udział	5	2	3	19	8	8	6	5	4
• Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo	3	2	1	3	2	3	17	5	8
• liczba uczestników, którzy podjęli pracę w trakcie lub po ukończeniu przygotowania zawodowego	2	1	1	3	2	3	13	3	6
<i>Efektywność zatrudnieniowa liczona jako procent zatrudnionych do kończących</i>	<i>66,7</i>	<i>50,0</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>76,5</i>	<i>60,0</i>	<i>75,0</i>
Razem									
• liczba osób, które rozpoczęły udział	8378	1620	4216	9044	2302	4309	10165	3004	5157
• liczba osób, które zakończyły uczestnictwo	6641	1248	3192	9754	2457	4713	8995	2555	4584
• liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w trakcie lub po ukończeniu programu	4001	701	2010	6230	1529	3165	6738	1862	3508
<i>Efektywność zatrudnieniowa liczona jako procent zatrudnionych do kończących</i>	<i>60,2</i>	<i>56,2</i>	<i>63,0</i>	<i>63,9</i>	<i>62,2</i>	<i>67,2</i>	<i>74,9</i>	<i>72,9</i>	<i>76,5</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 6 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Aktywne programy rynku pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Szkolenia

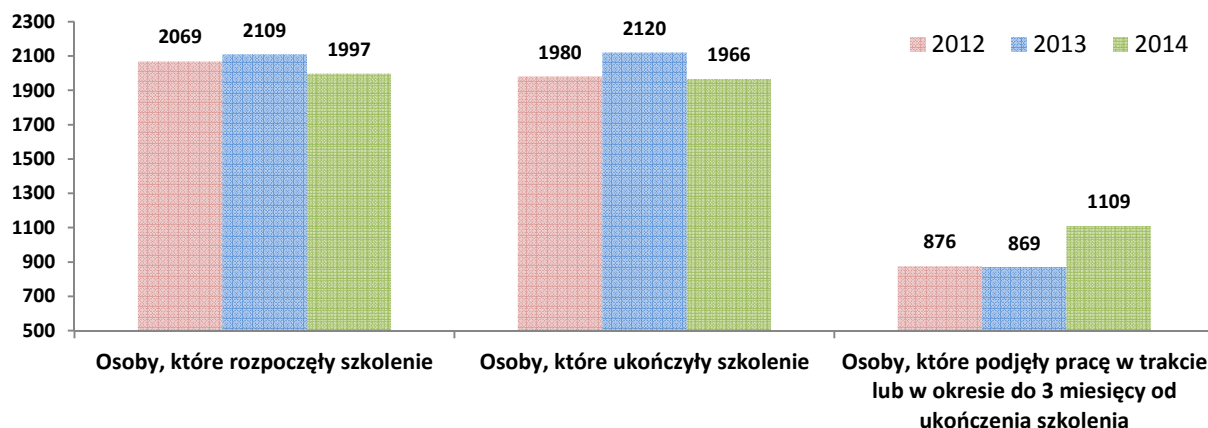
Szkolenia to pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych potrzebnych do wykonywania pracy. Szkolenie oferowane przez urząd pracy odbywa się w formie kursu, realizowanego według planu nauczania¹. Zgodnie z art. 40 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, szkolenia bezrobotnych są inicjowane, organizowane i finansowane przez Starostę (PUP) w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej, w szczególności w przypadkach: braku kwalifikacji zawodowych, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji, utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie, braku umiejętności poszukiwania pracy.

W 2014r. w województwie podlaskim 1997 osób rozpoczęło szkolenie organizowane przez PUP dla bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracowników w wieku 45 lat i powyżej, czyli o 112 osób (o 5,3%) mniej niż w 2013r. i o 72 osoby (o 3,5%) mniej niż w roku 2012. Odnotowuje się tendencję spadkową w ilości rozpoczynanych szkoleń. Mniejsza ilość uczestników szkoleń przekłada się na mniejszą ilość kończących (spadek w roku 2014 o 0,7% względem roku 2012 i o 7,3% względem roku 2013). Warto zauważyć, iż mimo wyraźnie mniejszej liczby uczestników szkoleń w 2014r., odnotowano znacznie większą liczbę osób, które podjęły pracę zarówno już w trakcie szkolenia, jak i w okresie 3 miesięcy od jego ukończenia, co przełożyło się na wzrost efektywności zatrudnieniowej z 44,2% (2012r.), przez 41,0% (2013r.) aż do 56,4% (2014r.). Coraz większy odsetek uczestników szkoleń stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych – w 2014r. stanowiły one 16,9% wszystkich szkolących się (wzrost względem roku 2012 o 2,5 punktu proc. i względem 2013r. o 0,4 punktu proc.), jak i bez doświadczenia zawodowego – 36,0% szkolących się w 2014r. (wzrost odpowiednio o: 2,3 i 4,1 punktu proc.). Tendencja ta powinna być utrzymana w przyszłości, zważywszy na wyraźny wzrost efektywności zatrudnieniowej w obydwu ww. grupach bezrobotnych i poszukujących pracy. W przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych wzrost ten na przestrzeni lat 2012-2014 przekroczył 14 p. p., a w grupie osób bez doświadczenia zawodowego - aż 16 p. p. (Tabela 1).

¹ *Szkolenia, staże i inne formy wspierania podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych*, MPiPS Departament Rynku Pracy, Warszawa 2014.

Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń, staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014

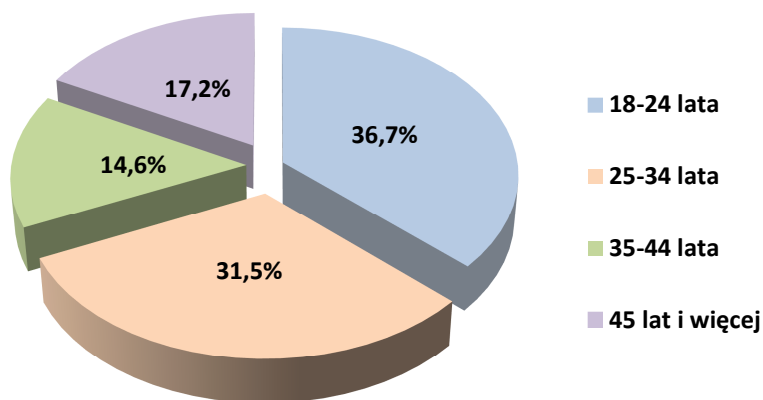
Rysunek 1. Liczba uczestników szkoleń organizowanych przez powiatowe urzędy pracy woj. podlaskiego w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 6 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Aktywne programy rynku pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Największą aktywność w uczestnictwie w szkoleniach wykazują osoby młode (ponad dwie trzecie uczestników szkoleń było w wieku poniżej 35 lat). Najliczniej reprezentowane grupy uczestników to osoby w wieku od 18 do 24 roku życia (722 osoby, co stanowiło 36,7% wszystkich uczestników w 2014r.) oraz od 25 do 34 lat (619 osób, 31,5%). Pozostałe grupy wiekowe były już znacznie mniej liczne (odpowiednio: 338 osób w wieku powyżej 45 lat, co stanowiło 17,2% ogółu, oraz 287 osób w wieku 35–44 lata, 14,6%).

Rysunek 2. Struktura uczestników szkoleń w roku 2014 ze względu na wiek.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” z 2014r. (dane WUP w Białymstoku).

W 2014 r. wśród osób, które ukończyły szkolenie, dominowały osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (608 osób, co stanowiło 30,9%

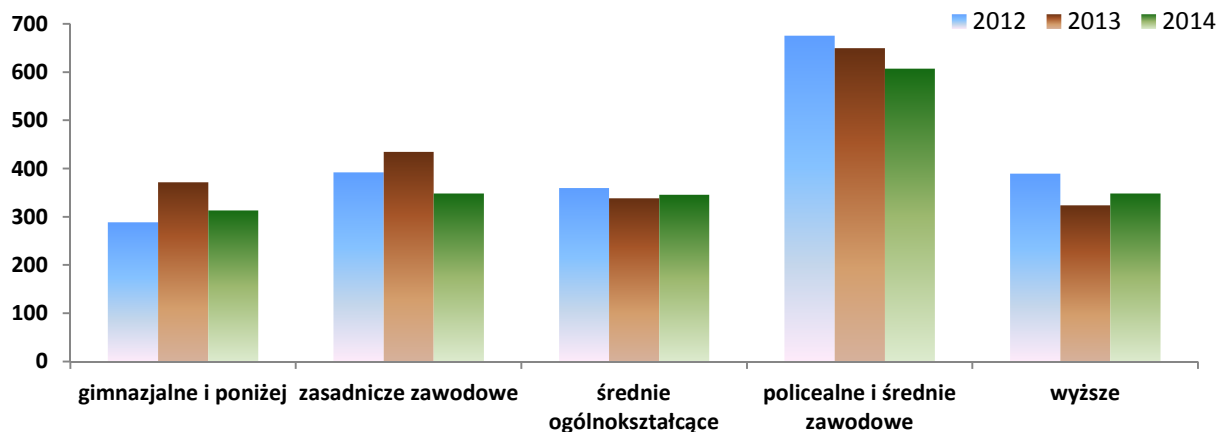
wszystkich uczestników). Pozostałe poziomy wykształcenia charakteryzowały się dwukrotnie niższym udziałem (349 – 17,8% w przypadku osób z wykształceniem wyższym i zasadniczym zawodowym, 346 – 17,6% z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz 314 – 16,0% z gimnazjalnym i poniżej).

Rysunek 3 prezentuje strukturę uczestników szkoleń wg poziomu wykształcenia w latach 2012 – 2014. W analizowanym okresie za każdym razem największy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (odpowiednio: 32,1% w 2012r., 30,7% w 2013r. oraz 30,9% w 2014r.). Udział pozostałych poziomów był zbliżony i zawierał

Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń, staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014

się w przedziale od 15,3% do 18,6% (wyjątek stanowi rok 2012 w przypadku uczestników z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego – 13,7%).

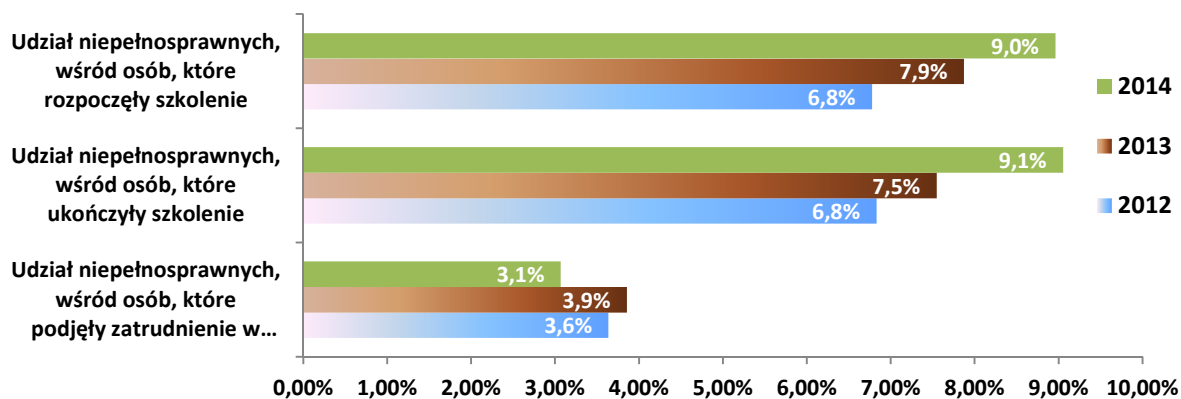
Rysunek 3. Uczestnicy szkoleń według poziomu wykształcenia w latach 2012 - 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Pomimo zmniejszającej się liczby osób rozpoczynających udział w szkoleniach ogółem, trzeba zwrócić uwagę na coraz wyższy odsetek biorących w nich udział osób niepełnosprawnych (9,1% w roku 2014 wobec 6,8% w roku 2012 wśród osób, które ukończyły szkolenia). Niepokoi bardzo niski odsetek osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie w wyniku podwyższenia swoich kwalifikacji: 20,8% w 2012r., 21,9% w 2013r. i 17,4% w 2014r.

Rysunek 4. Udział osób niepełnosprawnych wśród uczestników szkoleń w latach 2012 - 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy z lat 2012 – 2014 „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” (dane WUP w Białymstoku).

**Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014**

Do najbardziej popularnych obszarów szkoleń² zaliczyć trzeba *usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)*, w ramach którego to obszaru w 2014 r. ukończyły szkolenie 382 osoby. Blisko 29,0% wzrost liczby uczestników względem roku 2013 nie miał jednak przełożenia na ilość osób zatrudnionych w okresie 3 miesięcy od ukończenia szkolenia; odsetek zatrudnionych do przeszkolonych spadł z 62,6% w 2013 r. do 53,1% w roku 2014, co i tak było znacznie lepszym wynikiem niż w roku 2012, kiedy to wyniósł on 32,8%.

Duży wzrost efektywności szkoleń w stosunku do lat poprzednich odnotowano w obszarze *prace sekretarskie i biurowe* (wzrost aż o 28,4 p.p. w stosunku do 2013r. i o 32,7 p.p. do 2012r.) oraz *architektura i budownictwo* (wzrost o 24,2 p. p. w stosunku do 2013r. i o 14,1 p.p. do 2012r.). Należy zauważyć znaczny spadek ilości szkoleń rzędu 52,7% obejmujących tematykę *sprzedaży, marketingu, public relations oraz handlu nieruchomościami* na przestrzeni ostatnich dwóch lat i jednocześnie spadek ich efektywności zatrudnieniowej (spadek o 4,8 p.p. w stosunku do 2012r.). Z obszaru *rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia i analiza inwestycyjna* w analizowanych latach przeszkolono zbliżoną liczbę osób, przy generalnie wysokiej efektywności zatrudnieniowej (66,4% w 2014 r. i aż 71,7% w 2013r. wobec 52,4% w roku 2012).

Tabela 2. Najpopularniejsze obszary szkoleń organizowanych przez powiatowe urzędy pracy woj. podlaskiego w latach 2012 – 2014.

Obszar szkolenia	Ilość osób, które ukończyły szkolenie			Ilość osób, które podjęły pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy od ukończenia szkolenia			Efektywność zatrudnieniowa (w %)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy	384	297	382	126	186	203	32,8	62,6	53,1
Technika i handel artykułami technicznymi	386	426	370	144	142	151	37,3	33,3	40,8
Architektura i budownictwo	85	224	117	28	51	55	32,9	22,8	47,0
Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	105	90	107	55	64	71	52,4	71,1	66,4
Prace sekretarskie i biurowe	85	90	98	19	24	54	22,4	26,7	55,1
Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	188	128	89	64	45	26	34,0	35,2	29,2

Źródło: obliczenia własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy z lat 2012 – 2014 „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” (dane WUP w Białymstoku).

² Obszary szkolenia bezrobotnych i poszukujących pracy zostały wyodrębnione z uwzględnieniem obszarów kształcenia występujących w ISCED 1997 (Międzynarodowe Normy Klasyfikacji Kształcenia) oraz dziedzin szkolenia wyszczególnionych w Badaniach Ustawicznego Szkolenia Zawodowego w Przedsiębiorstwach CVTS2 prowadzonych wg metodologii Eurostatu.

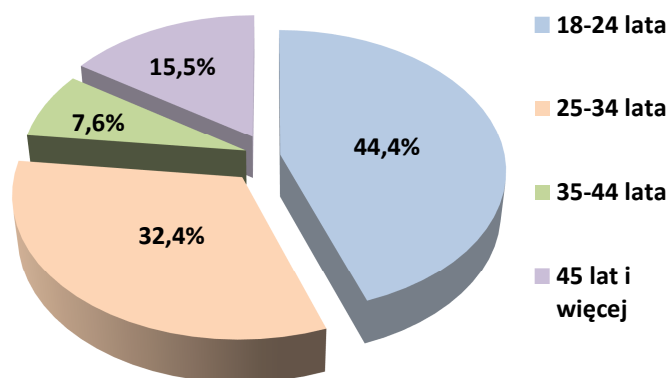
Staż i przygotowanie zawodowe dorosłych

Staż oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy starostą (z upoważnienia którego działa dyrektor powiatowego urzędu pracy) a pracodawcą, według określonego programu. Atrakcyjność tej formy aktywizacji spowodowała, iż jest to instrument powszechnie stosowany w praktyce powiatowych urzędów pracy.

Z kolei celem przygotowania zawodowego dorosłych jest uzyskanie przez osoby uprawnione kwalifikacji lub umiejętności zawodowych, potwierdzonych odpowiednimi dokumentami. Realizowane jest ono według programu, który ma na celu kształtowanie umiejętności praktycznych (80,0% czasu programu) oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej, niezbędnej do wykonywania zadań zawodowych³. Przygotowanie zawodowe dorosłych cieszy się znacznie mniejszą popularnością ze względu na długi okres trwania tej formy nabywania umiejętności zawodowych oraz bardziej skomplikowaną niż w przypadku staży procedurę (30 uczestników na przestrzeni lat 2012 – 2014).

Na udział w stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych zdecydowało się w 2014 roku w województwie podlaskim łącznie 8168 osób, zaś ukończyło te formy wsparcia 7029 osób (o 605 osób mniej niż w 2013 roku, jednak aż o 2368 osoby więcej niż w 2012 r.), z czego zdecydowaną większość, aż 7012 osób, stanowili uczestnicy staży (99,8%). Najliczniej reprezentowana grupa uczestników ww. form to osoby w wieku od 18 do 24 roku życia (aż 44,4% wszystkich uczestników w 2014r.) oraz od 25 do 34 lat (32,4%). Pozostałe grupy wiekowe były wyraźnie mniej liczne (15,5% stanowiły osoby w wieku powyżej 45 lat oraz 7,6% to osoby w wieku 35 – 44 lata).

Rysunek 5. Podział uczestników staży lub przygotowania zawodowego dorosłych w roku 2014 ze względu na wiek.

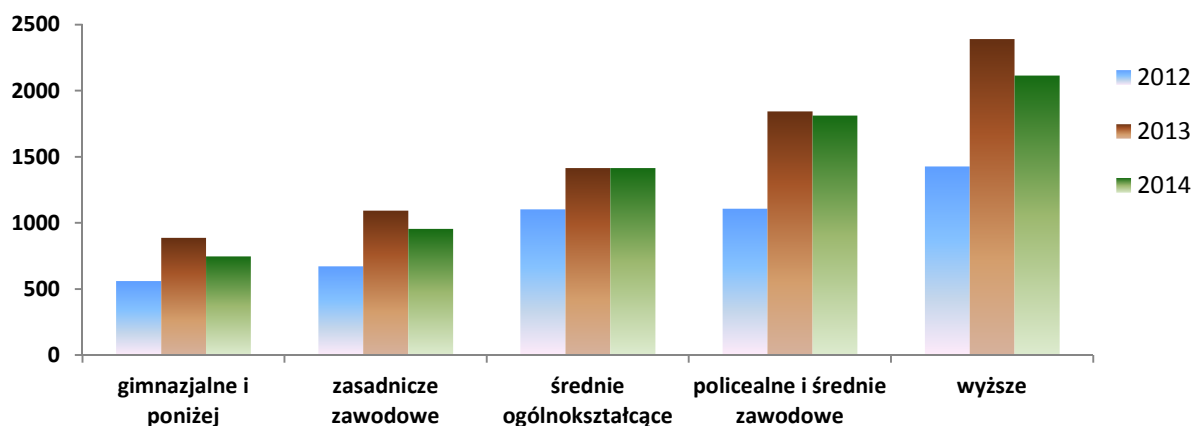
Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” z 2014r. (dane WUP w Białymstoku).

³ Szkolenia, staże i inne formy wspierania podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych, MPiPS Departament Rynku Pracy, Warszawa 2014.

Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń, staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014

W 2014 r. wśród osób, które ukończyły staż u pracodawcy lub przygotowanie zawodowe dorosłych, dominowały osoby z wyższym wykształceniem (30,0%). Następnymi w kolejności reprezentowanymi grupami były osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (25,7%), średnim ogólnokształcącym (20,1%), zasadniczym zawodowym (13,6%) i gimnazjalnym (10,6%). Rysunek 6 prezentuje strukturę uczestników staży lub przygotowania zawodowego dorosłych wg poziomu wykształcenia w latach 2012 – 2014. Widać, iż największa ich ilość w każdej kategorii wykształcenia przypada na rok 2013 (łącznie 7634), kiedy to osoby z wyższym wykształceniem stanowiły aż 31,3% (2391 osób), a najmniej w 2012 r., kiedy to najrzadziej występowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym (561 osób) i zasadniczym zawodowym (674). Analiza wyników wykazuje, iż ilość osób kończących staże zawodowe lub przygotowanie zawodowe dorosłych rośnie wraz z poziomem ich wykształcenia, co dodatkowo potwierdza wysoki dodatni współczynnik korelacji Pearson'a pomiędzy wykształceniem a liczebnością danej grupy wynoszący 0,9.

Rysunek 6. Osoby, które ukończyły staż i przygotowanie zawodowe dorosłych według poziomu wykształcenia w latach 2012 - 2014

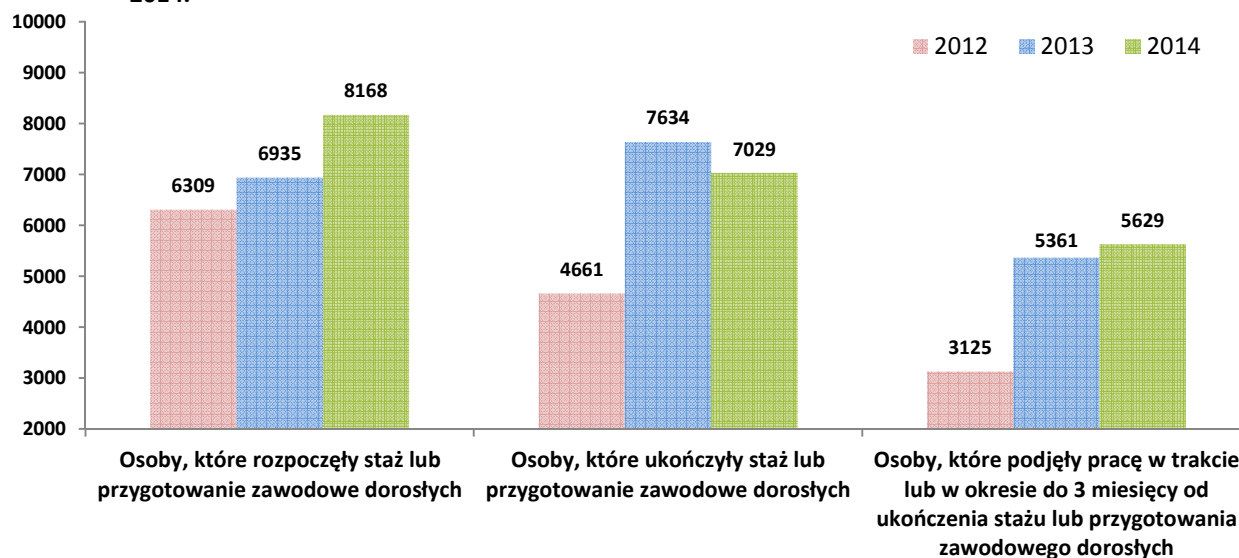

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Z roku na rok obserwujemy rosnącą liczbę osób bezrobotnych rozpoczynających staże zawodowe. W 2014 r. ilość ta wyniosła 8168 uczestników staży oraz programów przygotowania zawodowego dorosłych (dla porównania w 2013 r. było to 6935 osób a w 2012 r. 6309). Warto odnotować rosnącą ilość bezrobotnych niepełnosprawnych uczestniczących w programach stażowych, których łącznie w 2014 r. było 424 (wobec 342 w 2013 r. i 319 w 2012 r.) (Rysunek 7).

Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń, staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014

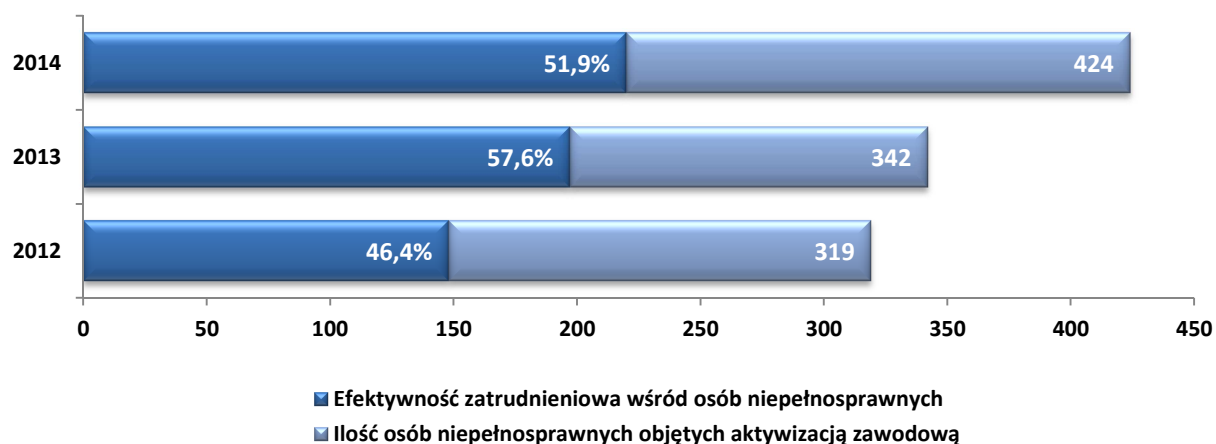
Rysunek 7. Liczba uczestników staży lub programów przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012 – 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 6 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy z lat 2012 – 2014 „Aktywne programy rynku pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Bardzo istotny jest coroczny wyraźny wzrost efektywności staży zawodowych. W roku 2012 efektywność zatrudnieniowa staży wyniosła 67,0%, w 2013 już 70,2%, a w 2014 r. aż 80,1%. Nie tak wysoki, aczkolwiek nadal zauważalny wzrost wystąpił także wśród stażystów będących osobami niepełnosprawnymi (w 2014 r. odnotowano wzrost efektywności zatrudnieniowej o 5,5 p. p. względem roku 2012).

Rysunek 8. Osoby niepełnosprawne objęte aktywizacją zawodową w postaci stażu u pracodawcy i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012 - 2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Do najbardziej popularnych obszarów zawodowych, w których bezrobotni odbyli program stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, należy zaliczyć *prace sekretarskie*

**Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014**

i biurowe, które w 2014 r. ukończyły 1284 osoby, co stanowiło 12,1% spadek względem roku 2013 i przełożyło się na poprawę efektywności zatrudnieniowej w danym obszarze (z 64,2% w 2013 r. na 72,1% w roku 2014). Jednym z niewielu obszarów zawodowych, w których w 2014 r. wzrosła liczba odbytych staży względem roku poprzedniego, była *sprzedaż, marketing, public relations oraz handel nieruchomościami* (efektywność zatrudnieniowa wzrosła o 5,5 punktu procentowego do 83,5%). Najwyższy wzrost efektywności r/r odnotowano w obszarze *rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna* (o 15,7 p. p.), natomiast w stosunku do roku 2012 w obszarze *usługi gastronomiczne* (wzrost z 55,1% do 85,3%). Obszary zawodowe *architektura i budownictwo* oraz *technika i handel artykułami technicznymi* cechują się bardzo wysokim współczynnikiem efektywności (odpowiednio: 93,2% i 90,4%), co może wskazywać na jego zmniejszenie w kolejnych latach ze względu na nasycenie rynku, jak ma to miejsce obecnie w obszarze *usługi fryzjerskie i kosmetyczne*, gdzie efektywność zatrudnieniowa r/r spadła o 14,5 p. p. (z 86,7% do 72,2%). Obszary zawodowe *opieka społeczna* oraz *opieka zdrowotna* charakteryzują się podobną dynamiką wzrostu efektywności (ok. 5 p. p. rok do roku oraz 15 p. p. w stosunku do 2012 r.).

Tabela 3. Najpopularniejsze obszary zawodowe staży u pracodawcy lub programów przygotowania zawodowego dorosłych organizowanych przez powiatowe urzędy pracy woj. podlaskiego w latach 2012 – 2014.

Obszary zawodowe, w których bezrobotni odbyli program staży lub przygotowania zawodowego dorosłych	łącznie ilość osób, które ukończyły staż			Ilość osób, które podjęły pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy od ukończenia stażu			Efektywność zatrudnieniowa (w %)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Prace sekretarskie i biurowe	1005	1460	1284	564	938	926	56,1	64,2	72,1
Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	408	652	701	276	508	585	67,6	77,9	83,5
Usługi gastronomiczne	138	222	224	76	175	191	55,1	78,8	85,3
Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	79	181	160	48	119	121	60,8	65,7	75,6
Technika i handel artykułami technicznymi	59	147	157	39	120	142	66,1	81,6	90,4
Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	128	198	156	95	139	134	74,2	70,2	85,9
Opieka zdrowotna	112	156	133	78	117	112	69,6	75,0	84,2
Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	83	105	115	50	91	83	60,2	86,7	72,2
Architektura i budownictwo	62	136	103	46	112	96	74,2	82,4	93,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 4 do Sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy „Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Efektywność kosztowa programów rynku pracy

Obok efektywności zatrudnieniowej istotne znaczenie dla oceny skuteczności danej formy wsparcia ma jej efektywność kosztowa. Tabela 4 przedstawia zmiany w strukturze wydatków z Funduszu Pracy w województwie podlaskim na podstawowe aktywne programy rynku pracy w latach 2012–2014. Zwraca uwagę duży przyrost wydatków ogółem wynoszący aż 35,6% w stosunku do roku 2012. Największy udział w strukturze wydatków corocznie mają staże (37,7% w 2014r.), środki na podjęcie działalności gospodarczej (26,1%) oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy (16,2%).

Tabela 4. Zmiany w strukturze wydatków z Funduszu Pracy na podstawowe programy na rzecz promocji zatrudnienia w woj. podlaskim w latach 2012 – 2014.

Rodzaj programu	2012		2013		2014	
	Wydatki na realizację programu w tys. zł	%	Wydatki na realizację programu w tys. zł	%	Wydatki na realizację programu w tys. zł	%
Koszty szkoleń	4719,4	5,1	6021,2	5,2	4218,2	3,4
Staż u pracodawcy	31020,2	33,8	46949,8	40,7	46913,7	37,7
Przygotowanie zawodowe dorosłych	68,6	0,1	237,3	0,2	392,8	0,3
Prace interwencyjne	5562,7	6,1	6528,8	5,7	7341,1	5,9
Roboty publiczne	6060,3	6,6	9572	8,3	9150,5	7,4
Prace społecznie użyteczne	855,8	0,9	1050	0,9	833,5	0,7
Środki na podjęcie dział. gospodarczej	23681,3	25,8	29062	25,2	32421,7	26,1
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy	11149,8	12,2	13270,5	11,5	20155,3	16,2
Pozostałe programy	8582,5	9,4	2586,6	2,2	2932,7	2,4
Razem	91700,6	100	115278,2	100	124359,5	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-02 Dział 3 „wydatki Funduszu Pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Wydatki na szkolenia⁴ w 2014 r. spadły w stosunku do roku 2012 o 10,6%, co skutkowało zmniejszeniem ich udziału w wydatkach ogółem do 3,4%. Mimo, iż środki wydatkowane na przygotowanie zawodowe dorosłych zwiększyły się względem roku 2012 prawie sześciokrotnie, ich udział w całości wydatków nadal pozostawał marginalny (0,3% w 2014r.). Na analizowane trzy formy wsparcia (szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych) w 2014 r. przeznaczono łącznie 51524,7 tys. zł. i było to o 3,2% mniej niż w roku 2013. Spowodowane było to przede wszystkim zmniejszeniem wydatków na szkolenia aż o 29,9% (o 1,8 mln zł) w ciągu roku. Natomiast w porównaniu do 2012 roku łączna kwota tych

⁴ W analizie kosztów szkoleń uwzględniono: koszty należne instytucjom szkoleniowym, stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne za okres szkolenia, koszty egzaminów i uzyskania licencji, koszty umów trójstronnych oraz dofinansowanie szkoleń pracowników w ramach ustawy antykryzysowej.

**Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014**

wydatków zwiększyła się aż o 43,9%, głównie ze względu na skokowy wzrost wydatków na organizację staży u pracodawcy już w 2013 r.

Efektywność kosztowa jest określana stosunkiem sumy wydatków przeznaczonych na daną formę aktywizacji do liczby osób, które w trakcie trwania lub po jej zakończeniu uzyskały zatrudnienie (im niższy wskaźnik tym lepsza efektywność). Analiza danych w tabeli 5 pokazuje, iż efektywność kosztowa jest dla poszczególnych aktywnych form wsparcia bardzo zróżnicowana.

Tabela 5. Efektywność szkoleń, staży oraz przygotowania zawodowego dorosłych w woj. podlaskim w 2014 r.

Rodzaj programu	Liczba osób, które:			Wskaźnik ponownego zatrudnienia (efektywność zatrudnienia) w % (4:3)	Wydatki na realizację programu w tys. zł	Koszt uczestnictwa w programie jednej osoby w zł (6:2)	Koszt ponownego zatrudnienia w zł (efektywność kosztowa) (6:4)
	Rozpoczęły program	Zakończyły program	Uzyskały zatrudnienie w trakcie lub w przeciągu 3 miesięcy od ukończenia programu				
1	2	3	4	5	6	7	8
Szkolenie	1997	1966	1109	56,4	4218,2	2112,3	3803,6
Staż u pracodawcy	8162	7012	5616	80,1	46913,7	5747,8	8353,6
Przygotowanie zawodowe dorosłych	6	17	13	76,5	392,8	65466,7	30215,4
Razem	10165	8995	6738	74,9	51524,7	5068,8	7646,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie zał. 6 do Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy „Aktywne programy rynku pracy” oraz Sprawozdania MPiPS-02 Dział 3 „wydatki Funduszu Pracy” za 2014 rok (dane WUP w Białymstoku).

Najwyższą efektywność kosztową prezentują szkolenia z kosztem jednostkowym ponownego zatrudnienia wynoszącym w 2014 roku 3803,6 zł., ponowne zatrudnienie po zakończeniu programu staży było ponad dwukrotnie droższe (8353,6 zł). Zdecydowanie najniższą efektywność kosztową przedstawia przygotowanie zawodowe dorosłych z kosztem jednostkowym przekraczającym 30 tys. zł. Średni koszt ponownego zatrudnienia ww. form podnoszenia kwalifikacji i umiejętności w roku 2014 w woj. podlaskim wyniósł 7646,9 zł, co spowodowane było wysokim udziałem staży w wydatkach ogółem (91,1%) na analizowane formy wsparcia.

*Analiza skuteczności oddziaływania na podlaski rynek pracy szkoleń,
staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012-2014*

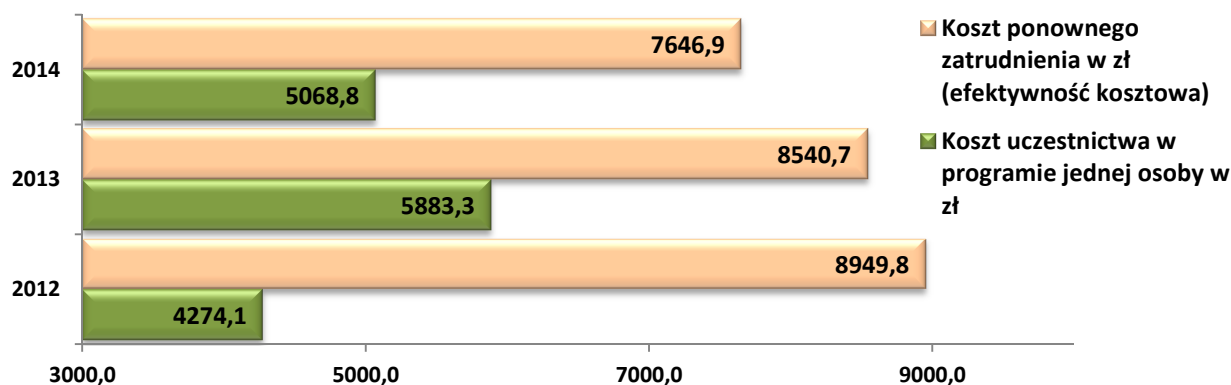
Tabela 6. Zmiany w strukturze wydatków z Funduszu Pracy na szkolenia, staże oraz przygotowanie zawodowe dorosłych oraz w poziomie efektywności kosztowej ww. programów w woj. podlaskim w latach 2012 – 2014.

Rodzaj programu	2012			2013			2014		
	Wydatki na realizację programu w tys. zł	Koszt uczestnictwa w programie jednej osoby w zł	Koszt ponownego zatrudnienia w zł (efektywność kosztowa)	Wydatki na realizację programu w tys. zł	Koszt uczestnictwa w programie jednej osoby w zł	Koszt ponownego zatrudnienia w zł (efektywność kosztowa)	Wydatki na realizację programu w tys. zł	Koszt uczestnictwa w programie jednej osoby w zł	Koszt ponownego zatrudnienia w zł (efektywność kosztowa)
Szkolenie	4719,4	2281,0	5387,4	6021,2	2855,0	6928,9	4218,2	2112,3	3803,6
Staż u pracodawcy	31020,2	4920,7	9932,8	46949,8	6788,6	8762,6	46913,7	5747,8	8353,6
Przygotowanie zawodowe dorosłych	68,6	13720,0	34300,0	237,3	12489,5	79100,0	392,8	65466,7	30215,4
Razem	35808,2	4274,1	8949,8	53208,3	5883,3	8540,7	51524,7	5068,8	7646,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-02 Dział 3 „wydatki Funduszu Pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Na podstawie Tabeli 6 widać, iż łączny koszt uczestnictwa w ww. programach przypadający na jednego uczestnika w 2014 roku wyniósł 5068,8 zł, co przełożyło się na jego wzrost o 794,7 zł (o 18,6% w porównaniu z rokiem 2012), a w stosunku do roku 2013 spadek o 814,5 zł (o 13,8%). Bardzo pozytywną oznaką jest sukcesywnie malejący koszt ponownego zatrudnienia: w stosunku do roku 2013 zmniejszył się on o 10,5%, natomiast w porównaniu z 2012 r. aż o 14,6% (Rysunek 9). Zwraca uwagę bardzo duża poprawa efektywności kosztowej szkoleń aż o 45,1% r/r oraz przygotowania zawodowego dorosłych o 61,8%. Również w przypadku staży odnotowano nieznaczne polepszenie efektywności kosztowej o 4,7% r/r.

Rysunek 9. Zmiany w wysokości łącznego średniego kosztu uczestnictwa oraz średniego kosztu ponownego zatrudnienia dla uczestników szkoleń, staży i przygotowania zawodowego dorosłych w latach 2012 – 2014.

Źródło: : opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS-02 Dział 3 „wydatki Funduszu Pracy” za lata 2012 – 2014 (dane WUP w Białymstoku).

Opracowanie:
 Michał Staniszewski
 Wydział Badań i Analiz
 WUP w Białymstoku